

komolyan foglalkozzanak, hanem a többi tankerületi főigazgatókat is felszólította, hogy csatlakozzanak a nyelvművelő mozgalomhoz és tegyék magukévá a Bizottság célkitűzéseit. E felszólításra érkezett válaszokból kiténik, hogy a Bizottság a közoktatásügy e vezetőiben lelkes munkatársakra számíthat. Az elnök a Bizottság minden ülésén a nyelvművelő munka újabb és újabb mozgalmi eredményéről számol be. Pintér Jenő összehívta a neveléstudományi és oktatásügyi folyóiratok szerkesztőit és tanácskozott velök, hogy milyen módon kelthetnék fel az érdeklődést a nyelvhelyesség kérdése iránt, s a folyóiratok miképpen tehetnék bensőségesebbé és eredményesebbé a nyelvművelő munkát. A tanácskozás alkalmával a szerkesztők legnagyobb készséggel ajánlották közreműködésüket a nyelv-védelem ügyében. Bár a Nyelvművelő Bizottságnak sok munkát ad a különböző folyóiratok, egyesületek és iskolák emlékiratainak, javaslatainak, szóajánlásainak megtárgyalása, de e tevékenységében a legnagyobb gondosságot és ovatosságot mutatja.

A Bizottság elnök-változásával egyidejűleg a Magyar Tudományos Akadémia nyelvművelő folyóiratának, a „Magyarosan“-nak szerkesztésében is változás történt, mert az addigi szerkesztő, *Zsirai Miklós*, a budapesti egyetem finn-ugor tanszékének tanára, elfoglaltsága miatt megvált a szerkesztői tisztől. A lemondott szerkesztő a szakember gondosságával irányította a folyóirat munkáját. Helyébe előbb *Nagy J. Bélát*, majd az ő lemondása után *Putnoky Imrét*, a M. T. Akadémia Szótári Bizottságának tagját választották meg szerkesztőül. Az új szerkesztőben olyan nyelvművelő került a Magyarosan élére, aki a Magyar Nyelv hasábjain megjelent cikkeivel már évtizedek óta képviseli e mozgalom érdekeit. Pintér Jenő és az új szerkesztő munkásságának eredményeképpen a folyóirat egyre több gondot fordít az iskolák nyelvművelési mozgalmainak ismertetésére és támogatására. Szerencsés újítás az is, hogy *Lapszemlé*-jében számontartja a folyóiratok és napilapok nyelvművelő cikkeit; így legalább nem vesznek el szemünk elől sokszor jobb sorsra érdemes cikkeket.

Szta.

A nyelvművelés vidéki hulláma.

Amennyire sajnálatos, hogy itt a központban, a nyelvművelő mozgalom alig egy évi buzgolkodás után, szárnyaszegetten lehanyagolt,¹ éppen annyira örvendetes az, hogy hallani egy-egy vidéki megmozdulásról, amely azt mutatja, hogy ott is élnek még anyanyelvünk ügyével komolyan gondolkók. Legutóbb egy ismerősöm egy vidéki lap egyik számát juttatta el hozzám. A kis hetilap vezércikke rendkívül érdekes fejtegetést közöl az anyanyelv művelésének szükségességéről. A cikkhez fűzött szerkesztői megjegyzés szerint e cikk annak az előadásnak kivonata, amelyet híres hasadékunk városának Unitárius Leányegylete múlt év november 10-i ismeretterjesztő estélyén *N. Gombos Mária* tartott.²

¹ Vö. a *Hanyatlás a nyelvművelésben és a Hanyatlás-e ez?* című cikket folyóiratunk XLII (1937). évf. 185. és 278. lapján.

² Az előadás szövegéből idézett részeket a nyomdai és más hibáktól mentesítve közlöm.

Az előadó éppen ezért szükségesnek tartja, hogy e veszedelem megelőzésére minden erőnkől minden lehetőt tegyünk meg. „Ez az a munka, ez az a kötelesség, amely legelső sorban a művelt középosztályt kötelezi.” Szükségesnek tartja, hogy az egyesületekben nyelvünket őrző bizottságokat válasszanak, ezek a bizottságok aztán munkatervükbe iktatják az anyanyelvért való küzdelmet. Pályázatokat is kellene kitűzni és helyesírási tanfolyamokat rendezni. E gyakorlatias indítványok után az anyanyelv fontosságának kérdését igyekeznek belevésni hallgatói, illetőleg olvasói tudatába. „Közügy, életbevágó közügy tehát a nyelvművelés, még pedig nem csupán nemzeti, de egyetemes emberi szempontból is, és nemcsak közművelődési, hanem társadalmi szempontból is. Hiszen minél jobban megőrzi a nyelv népi forrásának bőségét, tisztaságát, minél világosabb s így érthetőbb marad, annál megfelelőbb tolmácsolója az egyes néprétegek és nemzetek törekvéseinek, szellemének s kifejezője társadalmi szükségleteinek, eszményeinek... Ha kapcsolatot akarunk népünkkel, azt csak *szabatos, értelmes és tiszta nyelv* segítségével tehetjük. Mi, akik itt élünk, nagyon jól tudjuk, hogy az államnyelv ismerete elengedhetetlenül fontos... De a két nyelvet *összevegyíteni*, zagyva képzőket és jelzőket teremteni, bűnös dolog. Az idegenes mondatfűzések, hibás fordulatok, szó szerint átfordított idegen szóképek és szólásmondások pedig nyelvünk eredetiségét, szépségét és tősgyökeres zamatát rontják meg. Senki sem értheti félre azt a nemes törekvést, ha meg akarjuk védeni nyelvünk tisztaságát. Igyekezünk mindkét nyelvet *tisztán* és szépen használni beszédben és írásban egyaránt...” „Mentsük meg édes anyanyelvünket! Követeljük tiszta és szép használatát írásban és beszédben önmagunktól, társalgás közben, íróktól és újságíróktól! Csatlakozzunk tömegesen, mindnyájan ehhez a mozgalomhoz, mert eredménye csak akkor lehet!”

A nyomtatásban megjelent előadásnak ezt a néhány gondolatát érdemesnek tartottam kiemelni, mint olyant, amely a vidéki mozdulatlanságban a mi munkánk szempontjából kiemelkedő szellemi eseményt jelent. Jó volna, ha mindenütt minél több hasonló gondolattal, hasonló aggodalommal küszködő nyelv-őrünk lenne, hogy így azt a közönyt és értetlenséget, amelyet a nyelvkérdés terén tapasztalunk, végre-végre oszladozni, eltűnni láthassuk. Örömmel látjuk azt is, hogy előadónk a nyelvművelés eszméjének fontosságát éppen azok körében igyekszik terjeszteni, akik a következő nemzedék nevelői munkájára hiva'ottak: egy leányegyesület tagjai között. Kívánjuk, hogy az előadó nyelvművelő buzgalmának minél több gyakorlati eredménye legyen.

Szta.

Foto és talán: fotól.

Mostanában egy újabban megjelent „magyarságtudományi” munkácska, Ortutay Gyulának *A magyar parasztság élete* című szép képeskönyvecskéje került kezembe. Az egyébként nagyon érdekes könyvecske egyik utolsó lapján olvastam, hogy a benne levő *fotók* Ortutay szövegének magyarázatára készültek. Magamnak, aki sok mindenhez hozzászoktam az idegenszavak élvezése terén, kissé különösnek tetszik, hogy éppen egy parasztságunkról írott könyvben fordul elő ez a szépséges nyelvgazdagító szó, hogy a *felvétel, fénykép* vagy